

totéž, stane-li se podstatně táž událost dnes nebo před rokem. Proto A_1 a A_2 jsou dva rozdílné předměty a nová norma zabírající A_1 nemůže derogovati starší normě, pokud jde o platnost starší normy na skutkovou podstatu A_2 . Z této úvahy plyne, že starší norma není zcela zrušena novou normou zachycující jen budoucí případy. Platí nadále pro případy minulé, a proto též zůstává, byť i rozsahově omezena, součástí platného právního řádu. Zde vysvítá, v čem pochybil shora citovaný judikát prvního soudce a proč nelze přijati názor Tilschův, že okamžikem působnosti nového zákona přestává býti starý zákon součástí platného právního řádu.

Jinak jest tomu ovšem při úplné derogaci, jež předpokládá zákon zpětně působící. O tom pojednám příště.

ZPRÁVY.

Bez nadpisu. *Kursivka nemá tentokrát nadpisu. Snad je tak lépe; autor se obává, aby bona fides jeho nebyla vykládána ve zlý úmysl nemístného útočného pokusu.*

Tedy jen fakta: Přihodilo se autorovi, že na moravské venkovské obchodní akademii dověděl se o přípravách k osnově nového šekového zákona. Jindy tam získal opis osnovy sjednoceného zákona směnečného o dva měsíce dříve, než ji obdržela fakulta, na níž působí. Kdysi zase na obchodní škole objevil dotazník o novém bankovním zákonu. V denních listech četl o chystané reformě akciového práva a před nedávnem byl vyzván (neprávníckým) odborným listem k účasti na anketě o reformě a sjednocení obchodního zákona československého.

Přirozeně zajímá autora otázka, proč o přípravných zákonodárných pracích jsou informováni lépe a včas — případně dotazováni — obchodní a živnostenské komory, obchodní akademie, obchodní školy, nikoliv však právnícké fakulty. Neboť až na výjimku svrchu uvedenou, fakulta (resp. její členové) zpráv o přípravách tak důležitých zákonů neobdržela. Snad se tak stalo nedopatřením. Mohlo by se sice uvažovati o otázce, mají-li theoretici býti vyzváni, aby podali k navrhovaným osnovám zákonů tak důležitých svoje poznámky, připomínky nebo náměty; jistě však lze žádati, aby prostřednictvím fakulty byli o nich včas informováni; pak by při výkladu platného práva mohli upozorniti své posluchače na chystané změny. Překážky technického rázu (malý počet rozmnožených výtisků) daly by se překonat tím, že by fakulty byly požádány, aby materiál daly členům učitelského sboru k nahlédnutí. Ti, jichž věc se týká, jistě si opatří opis. Ale snad by se našlo trochu papíru, aby po výtisku bylo zasláno i odborníkům fakulty . . . —k.

Jubileum. Dne 23. února t. r. dožije se významného jubilea znamenitý právní historik polský Przemysław Roman Dąbkowski. Bude slaviti padesáté výročí svých narozenin na vrcholu své vědecké činnosti v plné svěžesti. Pro právní dějiny polského práva práce Dąbkowského znamená mnoho. Neboť je-li prof. Balzer budovatelem dějin polského práva veřejného, je jeho žák, prof. Dąbkowski, zakladatelem badání dějin polského práva soukromého. Prof. Balzer měl štěstí, že našel tak znamenitého žáka a prof. Dąbkowski opět našel v prof. Balzerovi nejen vzorného učitele nýbrž i přítele, který učinil ze svého žáka kolegu na Lvovské universitě, zjev to ve vědeckém životě velmi řídký. Nikde by se nenašlo však tolik vřelého přátelství jako mezi těmito vědci.

Prof. Dąbkowski studoval na universitě ve Lvově, v Berlíně a v Paříži. Poznal tu svět a kulturu západní. Jeho další činnost vědecká dala mu poznati i svět východní. Studoval v archivech ještě v ruském Polsku, ve Varšavě, v Poznani, v Hvězdě a jinde, ale odebral se i do Moskvy. Spojuje tímto způsobem v sobě kulturu východní se západní, kterýžto zjev souvisí i s původem Dąbkowského. Pochází totiž prof. Dąbkowski z východního Malopolska, z někdejší východní Halice.

Činnost prof. Dąbkowského je mnohostranná. Možno ji však dělit v trojí druh. Nejpřednější a na prvním místě jest jeho činnost badatelská soukromého práva polského. Napsal tu od prvé habilitační práce o rukojemství řadu monografií, které tvořily základ pro jeho monumentální dílo o dvou svazcích o soukromém právu polském: *Prawo prywatne polskie I.* (str. 602) 1909, *II.* (str. 731) 1911. Tím jeho badatelská činnost v tomto oboru ovšem nepřestala. Píše monografie další a pro své posluchače napsal i kratší učeňské dějiny soukromého práva polského. Jeho monografie jsou klasickými studii. Protože zná prof. Dąbkowski i jiná práva, postupuje v nich i metodou srovnávací, čímž jsou důležitý i pro badatele jiných práv, zvl. českého.

Druhý obor jeho činnosti je badání o soudních knihách polských. K tomuto badání přivedlo ho původní jeho povolání. Byl totiž úředníkem zemského archivu ve Lvově a v něm poznal na tisíce a tisíce památek z tohoto oboru. Proto pracuje i v oboru archivnictví polského, vydává a píše o polských knihách soudních. Monografie tyto až budou spojeny, budou opětně velkým systematickým dílem.

Další jeho činností jest činnost organizační. Jako sekretář učené společnosti Lvovské (*Towarzystwo naukowe*) rozvinul bohatou činnost. Ale i řada jiných učených společností i právnických spolků odborných těži z jeho organizační činnosti a žádný důležitý podnik odborný nemine, aby v něm prof. Dąbkowski čile nebyl účasten. Jeho činnost učitelská na právnické fakultě Lvovské university je přímo vzorem. Prof. Dąbkowski, po příkladu svého učitele prof. Balzera, vzbudoval si svou školu a jeho žáci nabývají poněkud podobného významu jako žáci prof. Balzera. Středem vědecké práce jeho je seminář dějin soudního práva polského, z něhož Dąbkowski zřídil samostatný vědecký ústav.

Obraz jubilantovy činnosti nebyl by úplným, kdybychom se nezmínili i o povaze jeho. Jeho jemné chování pojí se se skromností, která není úměrná s velikostí jeho práce vědecké. Prof. Dąbkowski při své neúměrné činnosti je nezištný. Věnuje ročně mnoho peněz ze svého na podporu vědecké práce ve svém semináři a obětavě vydává publikace svých žáků svým nákladem. Proto jest od svých žáků ctěn a milován. Kdo poznal prof. Dąbkowského osobně, nezapomene na něho nikdy.

Dr. Rauscher.
Kalendář právnický pro rok 1927. Ve vánočním čísle »Národních Listů« byla uveřejněna anketa jednotlivých významných činitelů v našem světě právnickém o úkolech v roce 1927. Třebas odpovědi na tyto otázky jest brát »cum grano salis«, protože mnohó z chystaných věcí se přirozeně tají, přece není bez zajímavosti tento souhrnný přehled práce pro Nový rok, neboť odpovědi podepsali sami

ministři. Tak ministr prof. Engliš oznámil předložení slíbeného již finančního řádu, provedení berní reformy, v nepřímých daních reformu a sjednocení daně z lihu a kodifikaci nápojové dávky. Také prý dojde na restituci uhelné daně a snížení daně dopravní po zavedení pořádku do daně z obratu. Z důležitějších prací, kterým bude věnován rok 1927, oznámil ministr kodifikaci poplatkového práva, smlouvu mezi Národní Bankou a vládou o splacení státovkového dluhu a organizaci peněžnictví atd., tedy program při známé stručnosti všech ministrů financí a našeho zvláště, rozsáhlý a protože právě jde o naše ministerstvo financí, jistý a nefingovaný, nikoliv jen pro potřebu t. zv. širší veřejnosti. Velmi zajímavý je také výklad ministra spravedlnosti prof. Dr. Mayra-Hartinga. Jak je vidět ze skoro suchopárného výčtu, je to referát nepochybně některého úředníka vedoucího tyto práce, který jen ministr podepsal svým jménem. Tim však je pro nás cennější. Některé věci ovšem jsou známy a bezmála se stereotypně opakují každého roku, jako by to už byl formulář. Tak superrevise občanského zákoníka, unifikace a částečná reforma jurisdikční normy, reforma trestního zákona i řádu a p. Důležitější je tento přehled, že nám oznamuje přichystání osnovy o zaměstnancích ve vyšších soukromých službách, jednotný knihovní zákon, provedení zákona o sociálně-pojišťovacím soudnictví, soudech pracovních, novou úpravu o mobilární exekuci, provedení ženevské konvence o potírání pornografie, návrh zákona o samovazbě, o státním vězení a o trestním soudnictví nad mládeží. Podobného druhu je i stať, kterou podává nám pod svým jménem ministr sociální péče Šrámek. Je to značně suchopárný výčet jednotlivých připravovaných zákonných osnov, jenže se v něm leccos jen napovídá. Objevují se v něm rčení, jako na př. že se bude postupovati podle zákona toho a toho, že se činnost ministerstva bude pohybovati pravděpodobně (!) v dosavadním rámci (tak u živnostenské inspekce), dokonce někde, jako u ochrany dělnictva a péči o nezaměstnané máme pěkný výčet dosavadních zákonů a nařízení, takže nemusíme ani je shledávati v rejstřících ke Sbírce zákonů a u bytové péče se povídá po osvědčeném způsobu Pythie, že bude pokračováno v provádění dosud platných zákonných předpisů, dokud Národní Shromáždění neprovede jinou zákonnou úpravu (sic!). Tedy z tohoto programu se mnoho nedovídáme, jen že bude vydáno nařízení k provedení zákona o ochraně dětí v cizí péči a dětí nemanželských (č. 256/1926). V oboru sociálního pojištění se slibuje úprava poměru osob přestárých a nová zákonná úprava nemocenského a pensijního pojištění osob ve vyšších službách. Mnoho nám toho tedy, což se dalo čekat, pan ministr sociální péče neprozradil.

Z hospodářských ministerstev je možno pro nás z této ankety přece něco získati. Tak ministr železnic Najman oznámil ratifikaci bernských mezinárodních úmluv o přepravě osob, zavazadel a zboží a s tím související vydání nového přepravního řádu železničního a tarifu nákladního. Dále bude připravováno sjednocení provozních řádů a předpisů koncesních a železničně stavebních, kdežto všeobecný řád organizační pro podniky železniční byl již vypracován, ale ministr není si ještě jist, zda z důvodů politických jeho osnova projde, takže by pak bylo nutno jen provésti neodkladné opravy nebo novelovati dosavadní organizační statut z 1896. Po stránce hospodářské opakuje se odpověď, kterou bylo možno dáti i na rok minulý, že nejtěžším problémem z nejtěžších bude otázka bilancování našich drah. Tedy není sice toho mnoho, co nám v naší zájmové sféře prozradilo ministerstvo železnic, ale dostačí. V tom je skoro shodné s ministerstvem pošt a telegrafů, jehož jménem podepsal program Dr. Nosek. Chystá se vydat poštovní zákon, nový poštovní řád a poštovní předpisy, pro něž přípravné práce prý dospěly do konečného stadia. Kromě toho slibují se nové mezinárodní úmluvy poštovní. Slibuje se pro vnitřní službu řada předpisů hospodářských a účetních a pak zavedení podrobné statistické služby pro veškeré složky poštovního provozu.

U poštovního úřadu šekového oznamuje ministr na tento rok rozšíření o poštovní spořitelnu, takže je jisto, poněvadž také ministr financí to dotvrzuje, že vláda pevně trvá na zřízení poštovní spořitelny přes všechny rozklady a námitky. Proto jsou nám výklady pana ministra vhod, že nám dosti toho napověděly a stejně tak vítáme i to, co nám pověděl ministr obchodu Dr. Peroutka. První měsíce roku 1927 prý přinesou vydání zákona o nekálé soutěži, což bude mít za následek vydání řady nových předpisů pro poměry, které jeho vydáním budou dotčeny. Dále pracuje se na osnově zákona o výrobě a obchodu s léčivými, specialitami mimo lékárny. Ministerstvo registruje další práce na novém zákoně obchodním, akciovém právu, šekovém zákoně a pod., což je ovšem skoro opakování programu z let minulých. V oboru živnostenské legislativy připravuje ministerstvo obchodu množství zákoných předpisů, jako je novelisace zák. 9/1924 o prodeji, výrobě a přechovávání radiotelegrafních přístrojů, osnova o úpravě živnosti elektrotechnické, revise a unifikace řádu živnostenského, definitivní redakce osnovy zákona o stavebních živnostech, zákona o stavbách požívajících výhod atd.

Konečně jest se zmíniti, že ministr Dr. Hodža ohlásil novelisaci zákona o občanské výchově a úpravu práva patronátního.

Než ještě něčeho jest si povšimnouti v této anketě a to, jak bude postaráno o naše fakulty, fakulty právnické. Ministr Hodža oznámil, že se bude pokračovati ve stavbě fakulty pražské, v Brně má býti započato se stavbou fakulty právnické v t. zv. Akademické čtvrti, a v Bratislavě jedná se o koupi domu v Kapitulské ulici pro právnickou fakultu, což pokud jde o Brno potvrzuje i ministr Dr. Spina. Zároveň ministerstvo školství ohlašuje stavbu čítárny a dalších skladišť v Univerzitní knihovně v Praze, stavbu internátu pro studenty v Bratislavě. Žel, že program pro rok 1927 ani slibem se nezmiňuje o neodkladných potřebách knihoven v Brně a tak jestliže nás na jedné straně dosti anketa potěšila, na druhé neuspokojuje ani sliby. A to nesmí býti zapomenuto jednak že řada velmi důležitých resortů vůbec v anketě není zastoupena a jednak že tu jde jen o sliby, k jejichž realizaci je ještě daleko. Smíme vysloviti přání šťastného Nového roku pro jejich uskutečnění podle zásady »in magnis et voluisse, sat est«?

Thünenův izolovaný stát. Věda národohospodářská vzpomíná památného výročí: je tomu sto let, co severoněmecký statkář šlechtic von Thünen vydal spis nazvaný: Der isolierte Staat in Beziehung auf Landwirtschaft und Nationalökonomie. Ač 100 let uplynulo od té doby, spis Thünenův je stále klassickým dílem patřícím mezi nejlepší a poznatky v něm obsažené nebyvše po dnes vyvráceny, zakotvily pevně v nauce národohospodářské. Možno spíše říci, že teprve novější doba dovedla plně oceniti Thünenovo dílo, jež bylo z počátku přezíráno. Thünen je v Německu nej přednější representantem školy klassické a, jak praví Schumpeter, řadí se čestně k největším klasikům anglickým. Na díle Thünenově je především pozoruhodná jeho metoda spočívající v znamenité izolující a idealisující abstrakci: podivuhodně odstraňující vše nahodilé a vedlejší, aby zůstal zde k prozkoumání jen základní problém. Chtěje vyšetřiti, jaký vliv má poloha půdy na způsob zemědělské produkce a cenu její výrobků, vymyslí si Thünen »izolovaný stát« bez jakéhokoliv styku s cizinou, kruhovitého tvaru, stejné úrodné půdy, bez železnic a vodních cest s jedním městem uprostřed, které zkonsumuje všechny zemědělské produkty celé země. Nyní ukázal, že pozemky ležící v pásmu onomu městu nejbližším, budou mít zvláštní »rentu polohy« oproti pozemkům vzdálenějším, ježto dopravné za dovoz jejich produktů do onoho městského střediska bude nižší. Tím Thünen šťastně doplnil Ricardovu teorii o pozemkové rentě. Pozdější spisovatelé shledali Thünenovu rentu polohy i ve městech, kde pozemky uvnitř města mají podobnou rentu proti pozemkům na periferii. Zároveň Thünen ukázal, že na poloze pozemků závisí i způsob jejich obhospodařování. Hospodářství intensivní, které se vždy vyznačuje vyššími výrobními náklady, bude možno provozovati jen na pozemcích

městu blízkých, které mají nízké dopravné do tohoto konsumního středu. Čím dále od města, tím více bude musiti býti výroba extensivní aby nízké výrobní náklady paralysovaly dražší dopravné z oněch míst vzdálenějších na místo trhu. Tak dostaneme ony »Thünenovy kruhy«, kde výroba zemědělská bude nejintenzivnější nejbliže u města, ale čím více se budeme vzdalovati od něho, tím bude extensivnější, až na hranicích státu budou lidé žiti způsobem národů loveckých.

A to je zase důležitý poznatek pro zemědělskou politiku, I když s hlediska technického se hospodaření co možná intenzivní jeví býti nejpokročilejším, není z hlediska hospodářského možno intenzivní hospodaření ve všech případech doporučiti, nýbrž rozhodnutí o tom, zda je výhodnější hospodářství intenzivní či extensivní závisí především na poloze půdy k trhu, jak právě Thünen ukázal. Dr. Režný.

Ruská právnícká fakulta v Paříži. Koncem měsíce listopadu roku 1926 byly opět zahájeny přednášky na ruské fakultě právnícké v Paříži. Přednášejí tam tito professoři: A. Anzyferov: Dějiny ruského družstevnictví; B. Šackij: Dějiny ruské ústavy; M. Dogel: Soukromé právo mezinárodní v souvislosti s ruským právem civilním; V. Eljaševič: Ruské civilní a obchodní právo; P. Gronskij: Ruské správní právo; A. Kulišer: Právní stát a sovětský režim; V. Kužmin-Karavaev: Ruské trestní právo; A. Michelson: Ruské finance; B. Mirkin-Gecevič: Dějiny mezinárodních vztahů Ruska v 19. a 20. století; D. Odinec: Poměr veřejnosti a státu; A. Pilenko: Sovětské mezinárodní právo; M. Višnak: Dějiny politických ideí v Rusku v 19. století; S. Zagorskij: Dějiny hospodářských vztahů mezi Ruskem a západními státy ve 20. století; K. Zajcev: Agrární system v Rusku. Dr. Jindřich.

Osnova zákona o nemocenském pojištění soukromých úředníků a zřizenců byla již propracována prof. Drem Schoenbaumem i po stránce pojistně matematické a bude v lednu odevzdána vládě k dalšímu projednání. Rovněž i osnova novely k pensijnímu zákonu je v nejdůležitějších bodech hotova a má býti nejpozději z jara r. 1927 předložena vládě. Dr. Jindřich.

Převzetí politické agendy ve Velké Praze. Dle zákona z 6. února 1920, č. 114 Sb. z. a n. byly sloučeny s Prahou sousední obce a osady; až dosud však neobstarával magistrát města Prahy jakožto obec statutární agendu politickou v připojených obcích a osadách, nýbrž ji tam vykonávaly tamější okresní správy politické. Vládní nařízení z 17. prosince 1926, č. 222 Sb. z. a n. má pak právě provéstí převedení oné politické agendy z okr. správy politické na pražský magistrát pro celý obvod Velké Prahy. Dne 1. ledna 1927 převzal magistrát hlav. města Prahy veškerou agendu okr. správ pol. na Smíchově a Žižkově (pro obce k Velké Praze příslušející) a od 1. června 1927 převezme ji od okr. správ polit. v Karlíně a na Král. Vinohradech. 1. ledna 1927 byla pak zrušena okr. správa polit. v Žižkově a 1. června 1927 bude zrušena okr. správa na Král. Vinohradech. Pro zbytky obvodů okr. správ pol. v Karlíně a Smíchově, které budou 1. června sloučeny, bude vytvořena nová okr. správa politická Praha — venkov se sídlem v Praze. Cit. vládní nařízení pak ještě v § 4. vypočítává agendy, které bude v celém obvodu sjednocené obce pražské vykonávati policejní ředitelství a to vedle agend jemu již dle nař. č. 457/21 přikázaných. V zájmu potřebné jednotnosti bylo by si ještě přáti, aby byla učiněna potřebná opatření, aby se kryl obvod Velké Prahy s rayonem pražského policejního ředitelství a s obvodem daně potravní na čáře.

Vládní nařízení č. 222/ 26 stanoví ovšem jen ty nejhlavnější směrnice pro převod politické agendy v Praze, hlavním úkolem při tom však je provéstí nyní účelné rozdělení převzaté agendy mezi ústřední referáty magistrátní a t. zv. magistrátní úřadovny v předměstích; tato hlavní práce musí se nyní teprve urychleně provéstí. R.

Zrušení fidejkomisů v Rakousku nebylo provedeno, ačkoliv osnova byla tam podána již v roce 1919. Teprve počátkem letošního roku zahajují se nové práce na této osnově, protože řada fidejkomisů upadla ve značné nesnáze finanční. Nevyšle rakouská vláda zvláštní komisi do

některé sousední země, když tam shodou zvláštních okolností na zkušenosti jsou tak bohatí? Vr.

Reforma důchodkového trestního zákona je podle novinářských a jiných časopiseckých zpráv projednávána příslušnými ministerstvy ve zvláštní komisi, v níž zasedá z kruhů teoretických prof. university Karlovy v Praze Dr. Vilém Funk. Jde tu o naléhavé reformní práce stále urgované, jednoho z nejzastaralejších ustanovení našeho právního řádu. Podle zpráv nelze však odhadnouti, jak dlouho práce komise potrvají a kdy přípravná osnova bude hotova. Vr.

Spojení Slezska s Moravou? V těchto dnech se dosti debatuje a uvažuje o obnovení zemského zřízení, v němž by bylo Slezsko s Moravou shrnuto pod jedinou společnou zemskou správu. Při této příležitosti úplně bez politické příchuti bylo by záhodno povšimnouti si statistických dat těmi, kteří namítají, že by spojení poškodilo národnostní menšinu slezskou. Data tato čerpaná z posledního sčítání lidu jsou tato:

v číslech absolutních:

	celkový počet obyvatelstva	Čechů	Němců
Morava	2,662.884	2,048.426	547.604
Slezsko	672.268	296.194	252.365
po spojení by bylo celkem	3,335.152	2,344.620	799.969

v číslech relativních v % přibližně:

Morava	78%	21%
Slezsko	28%	41%
po spojení by bylo	70%	24%

kteréžto číslice mluví zajisté lépe než jakákoliv politická debata. Ča,

Ze Sociálního ústavu Československé republiky. Podzimní období přednáškové bylo zahájeno dne 20. října 1926 přednáškou poslance Roberta Kleina o návrhu zákona o zaměstnancích ve vyšších soukromých službách a o mezinárodních snahách o úpravu sociálního a právního postavení těchto zaměstnanců. V dějinách sociálního zákonodárství všech států shledáváme, že byly nejprve upravovány pracovní a právní poměry manuálně pracujících a tvořeny postupně normy dělnického práva, které platily buď pouze pro manuálně pracující nebo tvořily také společnou ochranu pro část duševně pracujících, někde dosaženo také zákonné úpravy menšího počtu soukromých zaměstnanců ve společných dělnických zákonech. Pro naše poměry je typickým dokladem tohoto vývoje řád živnostenský ze dne 20. prosince 1859, č. 227 ř. z., jehož hlava šestá pojednává o živnostenském pomocnictvu a v § 73. vsunuje také obchodní pomocníky, vedle nichž však také zároveň jmenuje tovaryše, sklepníky, kočí, dělníky, učedníky atd. Také všeobecný zákoník obchodní ze dne 17. prosince 1862 dotýká se obchodních cestujících, obchodních pomocníků, prokuristů; části ty byly však změněny zákonem o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, č. 20 ř. z. Tento zákon poprvé upravil uceleným způsobem poměry soukromých zaměstnanců duševně pracujících. Poválečné poměry způsobily volání soukromozaměstnaneckých organizací po novelisaci zákona, což uznala i vláda prohlášením ministra Dra Dolanského, jenž přislíbil předložiti sněmovně vládní osnovu ještě v podzimním zasedání r. 1923. Referentská osnova však nevyhovovala a došlo tak k vypracování další osnovy, jež se nazývá «osnovou zákona o zaměstnancích ve vyšších soukromých službách». Ministerská komise vypracovala směrnice, na které podniky a na které zaměstnance má se zákon ten vztahovati. Osnova přiznává nárok na novoroční, je-li obvyklé v místě v příslušném oboru, nebo nebylo-li vvolaceno zaměstnané tři léta po sobě, nárok na zálohu, prodlužuje nárok na plat při nemoci a úrazu, upravuje nároky těhotných a kojících žen, zajišťuje nároky při výkonu veřejnoprávních povinností, prodlužuje nárok na dovolenou, při výpovědních lhůtách uznává pro déle než deset let zaměstnané tříměsíční výpovědní lhůtu, u zemědělských zaměstnanců uznává výpověď až šestiměsíční. Naším zákonodár-

ným sborům byly předloženy dvě iniciativní osnovy: návrh posl. Kleina a druhů (tisk 55. posl. sn.) a návrh posl. Bergmana a druhů (tisk 56. posl. sn.). Obě osnovy byly přikázány k projednání sociálně-politickému výboru. Také Mezinárodní sdružení pro sociální pokrok zaměstnávalo se sociální politikou soukromých zaměstnanců na svém kongresu v Montreux, konaném ve dnech 22.—24. září 1926.

2. listopadu 1926 senátor František Modráček promluvil o berní reformě a dělnické podílnictví. Před jeho řečí uvedl předsedající prof. Dr. Macek, že k přednášce této dala podnět dvanáct myšlenka Modráčkova, aby podíl dělnictva na čistém zisku se dostávalo berních výhod, při nejmenším, aby při výdělkových daních odpočítávány byly daňové základny podobné, jako je tomu již dnes při tantiémách. Senátor Modráček ukázal na význam dělnického podílnictví. Třeba v zájmu národohospodářském vzbudit interes zaměstnancův na úspěchu podniku. To je možno dvojím způsobem: buď účasti jeho na zisku podle výkonnosti nebo podle mzdy, nebo tím, že zaměstnanec se stane spoluvlastníkem podniku. Spoluvlastnictví, k němuž vede dělnické podílnictví, je ovšem formou dokonalejší a má i větší hospodářské výsledky. Podíl na zisku, vyplácený v hotovosti, je vedle mzdy poměrně nepatrný. Je tedy pro zaměstnance lépe, dostane-li se jim místo podílu na zisku v hotovosti podílu v t. zv. dělnických akciích. Spoluvlastnictví jejich založí tak i společnou zodpovědnost a zvýší mravní zájem dělnictva na zdaru podniku. U nás berní systém ztěžuje, ba znemožňuje zakládati dělnické podílnictví. I připravovaná berní reforma pomíjí tuto podnikovou formu. Je však třeba, aby při daních výdělkových, všeobecné i zvláštní, byly poskytnuty dělnickému podílnictví jisté výhody. Jako minimum nutno požadovat, aby při všeobecné i zvláštní dani výdělkové byl od daňové základny odpočítáván podíl všech zaměstnanců, tedy i dělníků, na čistém zisku. V debatě promluvili pak prof. Dr. Macek, Dr. Štern a tajemník Mímra, kteří připojili se k vývodům přednášejícího.

10. listopadu 1926 promluvil o osnově zákona o přímých daních se zřetelem k sociální a daňové spravedlnosti Dr. Emil Meissner z Německého Brodu. Daňová reforma musí být řešena nestranně a věcně. Musí také být spravedlivá. Není však absolutní daňové spravedlnosti, nýbrž jen relativní. Třeba přizpůsobiti soustavu přímých daní daňové únosnosti, přizpůsobiti ji změněným poměrům (valorisace), sociálnímu duchu dnešní doby, požadavku stejnoměrného a spravedlivého rozdělení daňového břemene, požadavku, aby výše zatížen byl výnos kapitálový než pracovní a principu daňové progresse. To jsou zásady, jež si osnova vytkla. Na prvním místě tu máme otázku daněprostého minima. Minimum to je dosud 6.000—Kč, osnova navrhuje 7.000—Kč, při určitém počtu dětí 9.200—Kč, 11.000—Kč. Má-li být uplatněna zásada všeobecnosti daně, má každý občan platiti daň. Daň nepřímé platí vlastně všichni občané. Osnova má na mysli patrně jen daně přímé, leč sama prolamuje zásadu všeobecnosti při dani výdělkové i rentové, ba u důstojníků i při dani důchodové. Aby mohla stanoviti výši daněprostého minima, k tomu schází statistický podklad. O daněprostém minimu musí však rozhodovati také důvody sociální. Osvobození od daně má nastati jen tehdy, nelze-li u poplatníka předpokládati daňovou způsobilost. Daň nemá zasahovati prostředky, potřebné k úkoji nejnütnějších potřeb. Hranici tuto bude však možno jen těžko stanoviti.—Zásadě všeobecnosti daňové odporuje osvobození některých státních zaměstnanců, kteří dle speciálních zákonů nemají aktivního práva volebního. Tím se znevažuje volební právo. Jakékoliv jeho spojení s osvobozením od daní odporuje demokratické myšlence. Další otázkou je stanovení daňového základu, t. j. toho, z čeho se daň vyměřuje. Má to být skutečný důchod, kdežto nyní se daň vyměřuje dle důchodu, propočítaného na rok. Srážky pojistných premií rovněž nebvly valorisovány. Srážky paušálu za pracovní oděv zvyšuje osnova: do 20.000 Kč ročního příjmu na 20%, při příjmu od 20.000 Kč stanoví srážku 10%. Dosavadní hranici

24.000 Kč zvyšuje na 50.000 Kč, ba připouští i při příjmu do 100.000—Kč srážku 5%. Srážky nejsou podmíněny skutečným vydáním. Příspěvky za sociální pojištění, daně a dávky, platí-li je zaměstnavatel za svého zaměstnance nad míru zákonem uloženou, nemohou být dle osnovy sraženy z poplatného příjmu. Osnova také zavádí daňové srážky ze mzdy. Pokud jde o všeobecnou daň výdělkovou, bude vyměřována určitým procentem ze skutečného zisku. Daň pozemková nemá být valorisována a není ani progresivní. Tím jsou poškozeni malozemědělci. Řízení má být zjednodušeno na prospěch úřadů, nikoliv poplatníků. Odvolání, dosud kolkuprostá, musí být kolkována. Lhůta odvolací je osmidenní, politická exekuce je zachována.

Dne 16. listopadu 1926 promluvil prof. Dr. Frant. Procházka o invaliditě od nemocí živnostenských a o úrazovém pojištění. Nutno vydati nový zákon o úrazovém pojištění dělnickém. Bude třeba uvážovati, mají-li být do zákona pojaty také živnostenské choroby, jak je tomu již dlouho ve Švýcarsku a od r. 1925 v Německu. Je-li základem úrazového pojištění nebezpečí, které tkví v podniku a ve způsobu práce, pak stojí úrazům velmi blízko choroby, které mají svůj původ také v podniku, jako na př. živnostenské otravy. Se sianoviska lékařského není možno zařaditi je mezi úrazy, je toliko možno zákonitě je postavit na roveň úrazům a vymeziti, které choroby budou na roveň postaveny úrazům. Choroby živnostenské dnes nelze ještě přesně vymeziti. Bylo by třeba zřízení zvláštních živnostenských lékařů a vybudovati důkladnou nemocenskou statistiku u nemocenských pojištěn a u Ústřední sociální pojišťovny. Předseda Dr. Winter upozornil, že máme dvě komise, zabývající se ochranou před úrazy. Je to jednak komise pro zdravotní ochranu osob výdělečně činných, jednak komise pro reformu úrazového pojištění, obě při ministerstvu sociální péče. Do debaty zasáhli: vrchní živnostenský inspektor Ing. Pokorný, náměstek ředitele pražské Úrazové pojišťovny Dr. Trnka a Hlavatý a vrchní zdravotní rada Dr. Kalmus, jenž poukázal na potřebu odborné výchovy lékařů ve zvláštních kursech. Dr. Jindřich.

Osmihodinová doba pracovní jest stále středem pozornosti Mezinárodního úřadu práce. Jak sdělují Informations Sociales, musela být ustavena zvláštní komise, jejímž úkolem jest pracovati k urychlení postupu ratifikace úmluvy o osmihodinové práci v průmyslových závoděch. Návrh této mezinárodní úmluvy byl prým, který přijala Mezinár. konference práce hned při svém zasedání ve Washingtonu (1919*) a ačkoliv jest dnes 56 států členy mezinár. organizace práce, byla ratifikována dosud pouze sedmi, dále třemi podmíněně a ve dvanácti státech teprve navržena vládou parlamentu k ratifikaci. Proto byla zřízena jmenovaná komise, jež zjišťuje skutečnou situaci v různých státech, pokud se týče uzákonění pracovní doby, a zkoumá obtíže, jež se vyskytují při ratifikaci úmluvy se strany států. Ukázkou těchto obtíží je projednávání washingtonské úmluvy a vládního zákona o její ratifikaci ve francouzském senátě 3. a 5. prosince 1926. Po dlouhém jednání a několikerém odročení byla osnova vrácena výboru s navrženým dodatkem, že závazky, jež vzejdou Francii z úmluvy, nabudou účinnosti až po její ratifikaci všemi státy, jež byly zastoupeny na londýnské konferenci 15.—19. března 1926. Navrhovatel odůvodnil tento dodatek zejména tím, že ratifikací bez výhrady stala prý by se Francie takřka vasalem Společnosti národů, neboť by dle čl. 7. každoročně musela předkládati Mezinár. úřadu práce zprávu o užívání úmluvy. Francie zavázala se s ostatními státy již v čl. 408. mírové smlouvy versailleské, že bude podávati Mezinár. úřadu práce každoročně zprávu o opatřeních, jež učinila za účelem provedení úmluv, ke kterým přistoupila. Proto jest překvapuje návrh, jímž při praktickém provádění má se ratifikací s výhradou tento článek obcházeti a k tomu ještě pro

*) Viz: Projets de convention et recommandations adoptés par la Conférence internationale du Travail au cours de ses sept premières sessions 1919—1925. Genève, Bureau International du Travail, 1925.

obtíže, které se daly předpokládati již při podpisování mírové smlouvy versaillské. Zdá se však, že hlavním motivem usnesení senátu byla obava před čl. 409—420. versaillské smlouvy, dle nichž stát, který neplní závazky, jež na sebe vzal úmluvou, může býti k tomu donucen ostatními státy pomocí opatření rázu hospodářského. Není si tedy Francie jista, zda bude moci washingtonskou úmluvu provádět. Tento příklad jistě svědčí o nečekaných obtížích, na něž nyní uzákonění osmihodinové pracovní doby v jednotlivých státech narazilo.

K. Gerlich.

LITERATURA.

Elisabeth F. Read: Mezinárodní právo a mezinárodní vztahy. — Početno americkou mírovou cenou 1. září 1925. — Úvodem a poznámkami opatřil Dr. Emil Dufek. Přeložil Dr. O. Butter. Praha 1926. Str. 169.

Po vydání vědeckého *Oppenheimova*: Mezinárodního práva přistoupila redakce Politické knihovny k vydání americké knížky, která populárním způsobem seznamuje širší vrstvy lidové se zásadami práva mezinárodního. Knížku vydala American Foundation; byla k návrhu odborového rady ministerstva zahraničních věcí Dr. Emila Dufka přeložena do češtiny a jím opatřena poznámkami, jež se vztahují k Československé republice.

Není pochyby, že i u nás, kde ani vědecká literatura není v žádném rozkvětu, je třeba knížky, jež by popularisovala vědu práva mezinárodního. I pro naše příslušníky bude povšechná orientace v právu mezinárodním s nemalým užitekem, neboť náš stát je v ustavičném i extensivním i intenzivním styku s cizími státy. Neznalost práva mezinárodního bývá totiž toho příčinou, že naši příslušníci v cizině vystavují se svou lehkovážností a neopatrností zbytečným újmám, jimž nedovedou zabrániti ani naše zastupitelské úřady, poněvadž se od nich mnohdy žádají docela nemožnosti.

Z povinnosti referentské musíme přihlédnouti jak k vlastnímu textu, tak i k poznámkám, o něž byl překlad obohacen.

V úvodě k českému překladu se uvádí, že knížka není určena výhradně pro vědecké pracovníky, čímž má snad býti řečeno, že pro vědecké pracovníky ani určena není. Je přirozeno, že knížka, určená americkým příslušníkům, břeje ponejvíce zřetel na americké poměry. Autor úvodu vzpomíná zásluh, jež si o mezinárodní justici získal Léon Bourgeois, ale zdá se, že je přeceňuje, když praví, že Bourgeois byl prvním, kdož propagoval myšlenku instituce nejvyššího soudního dvora mezi národy, státy. Sluší na to upozorniti, že se na druhé haagské konferenci nejednalo o zřízení Stálého soudního dvora mezinárodní spravedlnosti, nýbrž o zřízení rozhodčího soudu. Tam, kde se patrně jedná o Stálý rozhodčí dvůr, mluví Dufek o Stálém rozhodčím soudu, Stálý mezinárodní soudní dvůr nazývá pak nepřesně Stálým mezinárodním soudním dvorem *spravedlnosti*. Doporučovalo by se více šetřiti ustálené, pokud se týče, správné terminologie.

Knížka je rozdělena na čtyry díly.

První díl je věnován právům a povinnostem suverenního státu. Mezinárodní právo je definováno takto: Mezinárodním právem se obvykle rozumějí zásady a pravidla, jež vyjadřují postupně vytvořený pojem správného chování civilisovaných národů (?) k sobě navzájem nebo k příslušníkům těchto národů. Není to právo nad státy, nýbrž mezi státy. Překlad tu mluví o národech, patrně s neporozuměním pojmu »nation«, který značí i národ i stát. Suverenní stát je chápán docela sociologicky a též i suverenita, která je přece kategorií právní. O základních právech států je pojednáno způsobem jinak obvyklým. V souvislosti s výkladem o rovnoprávnosti států, činí se zmínka o obsazování Stálého mezinárodního soudního dvora, jehož členové jsou voleni jak